

VIKTORIE HANIŠOVÁ

REKONSTRUKCE

ROMÁN HOST

VIKTORIE HANIŠOVÁ

REKONSTRUKCE

BRNO 2019

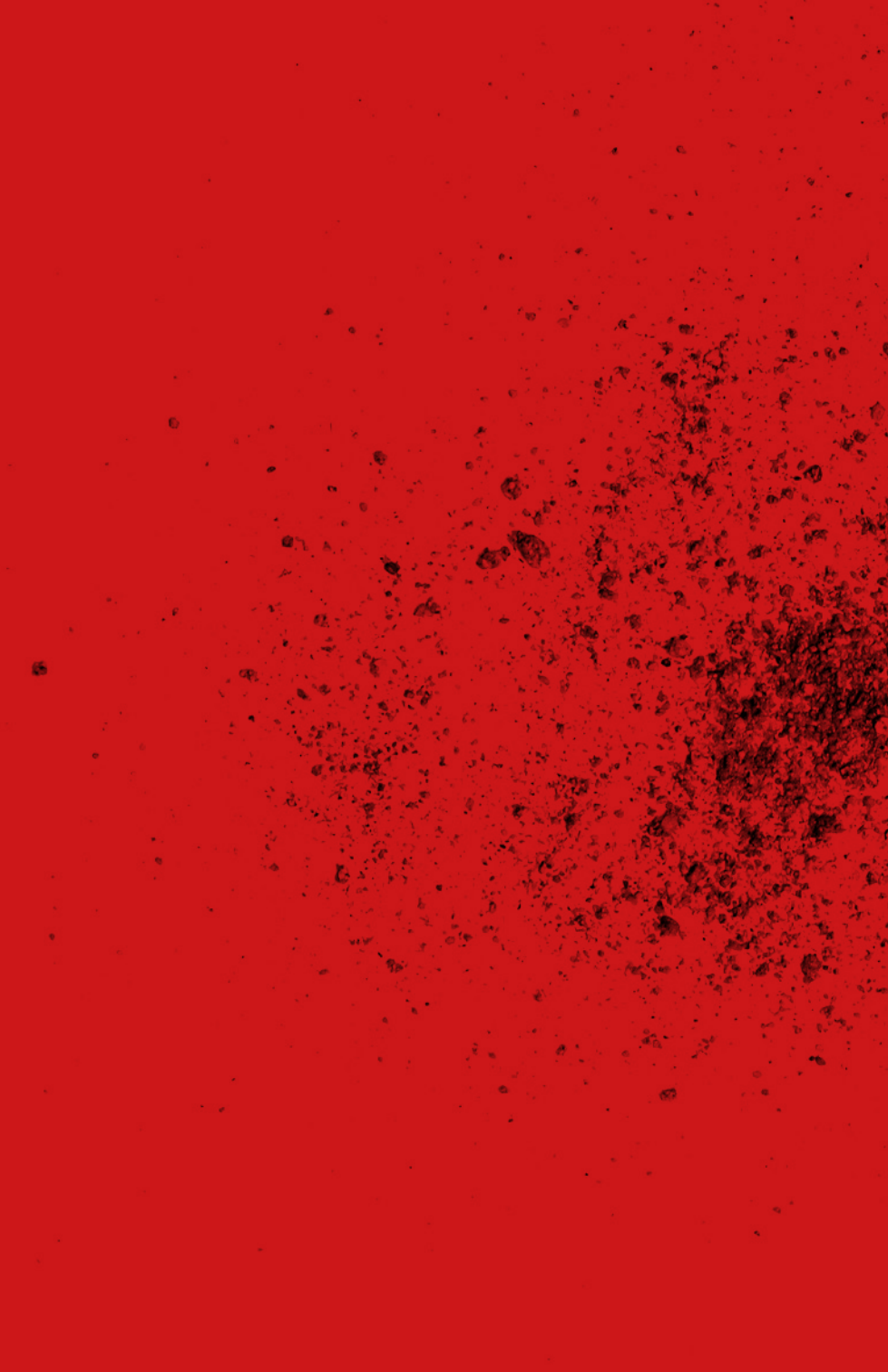
UKCE REKONSTRUK
KONSTRU
RUK
REKONSTRUK

UKCE REKONSTRUK

VIKTORIE HANIŠOVÁ

CE REKONSTRUKCE

© Viktorie Hanišová, 2019
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2019
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-7577-937-3 (PDF)
ISBN 978-80-7577-938-0 (ePUB)
ISBN 978-80-7577-939-7 (MobiPocket)

Není jí vidět do obličeje. Dlouhé světle hnědé vlasy visí podél tváří. Pohled upírá k zemi. Zvlhlý vlněný kabát má rozhalený, i když slabě mrholí. Chvátá. Nevyhýbá se loužím a občas zavadí ramenem o kolemjdoucí. V jedné ruce drží igelitovou taštičku s obrázkem zeleného kříže, která se s každým krokem zhoupne. Druhou rukou za sebou táhne malého chlapce. Kluk jí sotva stačí, i když skoro běží. Zaškobrtne o hrbol na chodníku, ale žena ho tiskne pevně, takže chlapec ani nestačí dopadnout na kolena. Z ruky mu vyklouzne plyšový králík.

„Mamí, stůj, kláříček,“ zaprosí, ale žena se neohlédne.

Chlapec se jí vysmekne a sehne se pro hračku. V tu chvíli zavadí pohledem o hřiště na druhé straně.

„Chci na klouzačku!“

Nečeká na odpověď a přeběhne přes prázdnou ulici. Otevře kovovou branku a běží k žebříku u prolézačky.

Žena pokrčí rameny a povzdychne si. Pomalu dojde k hřišti. Stoupne si poblíž branky a překříží ruce na prsou. Podupává hnědou polobotkou v písku.

„Že to ty děti baví v takové zimě,“ prohodí blondýna v hnědé péřové bundě na lavičce u klouzačky a usměje se. „Sedněte si, tady je místa dost.“

Žena nereaguje. Sleduje chlapce, který se už potřetí vyškrábal na klouzačku.

„Tak už pojď, nebo se nastydneš,“ zavolá.

Chlapec zavrtí hlavou, znovu se sklouzne a odběhne k pískovišti v rohu hřiště. Snaží se najít v písku nějakou bábovičku. Objeví nalomenou formičku žáby. Naplní ji mokrým pískem a vyklopí na dřevěný okraj pískoviště. Nepovedla se. Trocha písku zůstala nalepená uvnitř plastu. Chlapec smete nepodařenou žabku do písku a znovu naplní formičku.

„Počítám do tří,“ uslyší za sebou a polekaně trhne hlavou. „Musíme jít,“ dodá žena tišeji, „už je čas.“

Chlapec se ještě jednou pokusí vyklopit bábovku na okraj pískoviště, ale pak formičku vztekle zahodí přes plot na trávník. Maminka stojící poblíž zavrtí znechuceně hlavou.

Žena popadne chlapce za ruku a táhne ho z hřiště pryč. Chlapec už neprotestuje, vypadá to, že se s odchodem z hřiště smířil. Na dřevěném okraji pískoviště po něm zůstane osamocená bezhlavá žába. Branku nechají otevřenou. Vykročí směrem k bloku budov. Žena svírá chlapcovu ruku ve své dlani. Nepustí ho, ani když se zastaví před masivními tmavohnědými dveřmi. Navlékne si na zápěstí igelitovou taštičku a loví klíče. Z kapsy kabátu jí vypadne na chodník průhledné plastové pouzdro. Žena se k němu sehne, ale uprostřed pohybu se zarazí. Mávne rukou, otočí klíčem v zámku a vtáhne chlapce dovnitř. Ve skleněných dveřích se rozzáří měkké žluté světlo.

Děsivá vražda a sebevražda v Praze. Malého Mikuláše (+4) uškrtila jeho vlastní matka

PRAHA 21. 10. 1999

Měla život jako z pohádky. Mohla vést pohodlný rodinný život v krásném bytě v centru Prahy. Přesto vraždila.

Příbuzní malého Mikuláše jsou zdrceni. Jeho matka Kateřina S. (†37) ho včera z neznámých příčin omámila léky na spaní a potom ho chladnokrevně uškrtila kabelem od vysavače. Nakonec si sama podřezala žíly.

„Včera jsme ve večerních hodinách obdrželi zprávu o nálezdu dvou těl, ženy a malého dítěte. Okamžitě jsme na místo vyslali policejní hlídku i službu první pomoci. Lékař bohužel musel konstatovat smrt obou osob. Další informace nebudeme s ohledem na probíhající vyšetřování sdělovat,“ oznámil dnes ráno k případu policejní mluvčí Petr Štědrý.

Sousedé nemohou tragédii uvěřit. Rodina prý neměla žádné

problémy, mělo se jednat o slušné lidi. „Já to prostě nechápu,“ kroutí hlavou paní Marie B., sousedka ze stejného patra. „Vůbec mi to nedává smysl. Paní byla taková tichá, ale zdravila vždycky. Nedovedu si představit, že by něco tak strašného dokázala provést. Vodila přece děti na kroužky, starala se o ně vzorně.“

Jak nám však sdělil zdroj z blízkého okolí, mohla mít Kateřina S. psychické problémy a dlouhodobé spory s manželem. Tajný zdroj dokonce naznačil, že měla milence. Přesný motiv jejího činu zůstává neznámý.

Ačkoli policie uvalila na případ informační embargo, spekuluje se o tom, že obě mrtvolky našla Eliška (9), starší sestra Mikuláše.

„Ten její manžel, ten se z toho dostane, vždycky si uměl poradit,“ dodává Marie B., „ale je mi líto té holčičky. Bude mít trápení na celý život.“ ■

-kvm-

Narodila jsem se, když mi bylo devět let, deset měsíců a sedm dní. Pamatuju si to přesně. Z ničeho nic jsem seděla na béžové koženkové pohovce v malé místnosti se strakatým kobercem posetým plyšáky. Válelo se jich tam tolik, že by vystačily celé školní třídě. Proti mně stálo prázdné, prosezené křeslo. Na okrově natřených stěnách visely obrázky nakreslené pastelkami. Domeček bez dveří a s jedním oknem. Před ním stál panáček se psem. Měl ruce i nohy, ale žádné prsty. I nos mu chyběl. Vedle něj jsem zahlédla malůvku s holčičkou, která držela za ruku medvídka. A dále vpravo vlak s vagony, v jehož oknech se daly rozeznat čtyři obličejové se střapatými vlasy. Máma. Táta. Holka. Kluk. Uháněli pryč, mávali z oken a usmívali se. Nemohla jsem od toho obrázku nakresleného neohrabanou rukou odvrátit pohled.

Věděla jsem, že i zeď za mnou je natřená na okrovo, ale mně přišlo, že mám za zády stěnu černou jako uhel. Šla od ní zima. V pokoji se nehýbalo nic kromě mých prstů, které žmoulaly vlněnou sukni. Nevím, komu patřilo oblečení, které jsem měla na sobě. Místnost byla přetopená, přesto jsem měla na ruku husí kůži. Na opěradle pohovky ležela kostkovaná deka, ale nevěděla jsem, jestli si ji smím přes sebe přehodit. Z okna jsem viděla zbytky špinavého sněhu na střechách aut zaparkovaných na ulici. Sem tam kolem projelo auto. Slyšela jsem, jak od kol stříká břečka.

„Ano... je tady... nemůžete?... bylo by lepší... aha... dobře... ne, v pořádku...“ Slova telefonického rozhovoru, která ke mně doléhala přes zavřené dveře, mi nedávala žádný smysl. Nic kolem mě nedávalo smysl.

Dveře se pomalu otevřely. Vešla mladá drobná žena v černém tričku, široké hnědé sukni a fialových punčocháčích, o které jsem věděla jen to, že se jmenuje Tereza a že je za mě nějakým způsobem zodpovědná. Neposadila se na křeslo přede mnou, ale klekla si na jedno koleno těsně vedle mě. Pohládila mě po ruce a usmála se. Oči měla zarudlé.

„Tak už pojedeme, Eli.“

Neřekla mi kam a já se jí na to nezeptala. Vstala jsem z pohovky a černá zeď za mými zády se zvedla se mnou.

V předsíni mi Tereza pomohla obléct se do péřové bundy, kolem krku mi přehodila šálu a na hlavu narazila čepici, která mi byla moc velká a sklouzla mi přes oči. Tereza se zasmála a pohládila mě po studených tvářích. Neopětovala jsem jí úsměv. Vzala mě za ruku a vyšla se mnou na ulici. V kozačkách, které mě tlačily, mi za chvíli zvlhly ponožky.

Nastoupily jsme do tramvaje. Tereza ukázala na volné místo, postavila se nade mě a jednou rukou mě držela za rameno, jako bych mohla upadnout. Bylo už šero, ale ulici venku jsem poznávala. Tudy jsem se vracela domů ze ZUŠky, kam jsem chodila každé pondělí na výtvarku. Zanedlouho vystoupíme a Tereza mě odvede za roh do našeho čtyřpatrového domu. Vystoupáme po schodech až do posledního patra a tam mě předá tátovi. Bylo mi úzko. Nedokázala jsem si představit, jak spolu my dva, táta a já, bydlíme sami v tak obrovském bytě.

Z reproduktoru se ozval název naší zastávky, nazdvihla jsem se, ale Tereza mě zatlačila zpátky do sedačky. Nechápatě jsem na ni pohlédla. Pootevřela pusku, ale pak se jen provinile usmála. Přitiskla jsem čelo k oknu a sledovala, jak se mi roh našeho domu ztrácí z dohledu. Cesta mi přišla nekonečně dlouhá, ztratila jsem pojem o čase i místě. Kdesi jsme přestoupily na autobus, který nás vyvezl klikatými uličkami na zastávku uprostřed strmého kopce s výhledem na zářící město uvězněné pod tmavošedou plstí. Z dálky k nám doléhal zvuk projíždějících vlaků a nádražní hlášení. Tereza se rozpačitě rozhlédla po potemnělé ulici. „Kde to bylo?“ zamumlala si pro sebe. Vytáhla z kapsy papírek s adresou a natočila ho ke světlu pouliční lampy. „Támhle,“ prohodila nejistě a ukázala před sebe rukou, ve které držela tu moji. Zastavily jsme se před obrovským dvoupatrovým šedým domem porostlým břečťanem. Stiskla kulaté tlačítko zvonku. Stálo na něm: L. Brettschneiderová.

Ozvalo se zabzučení, Tereza strčila do branky a vystoupala se mnou po pěti schůdcích k otevřeným domovním dveřím. Ocitly jsme se v tmavé předsíni. Na konci haly zářilo světlo a v něm stála černá silueta.

„Tak tě tady vítám,“ prohodila postava bez obličeje trochu rozpačitě. Tereza mi pomohla z bundy a počkala, až si zuju boty. „Běž dál a posaď se ke stolu.“ Lidský obrys mi pokynul rukou směrem do rozzářené místnosti. Poslušně jsem šla a po Tereze v předsíni jsem se už vůbec neohlédla. Slyšela jsem, že za mnou něco volá, hlas se jí slabě chvěl, ale slovům jsem nerozuměla.

Na stole stál hrnek s kakaem a talířek se dvěma plátky bábovky. Posadila jsem se na židli, položila si ruce

na vyšívaný ubrus a podívala se na okno. Ven nebylo vidět, ve skle se odrazilo jen žluté světlo nástěnné lampy. Viděla jsem i svůj odraz, ale obličej jsem měla rozmazaný. Kdyby nebylo tak pozdě, viděla bych ven na zahradu nebo i dolů do údolí a možná i mnohem dál, někam do míst, kde na mě musel čekat táta. Určitě se pro mě každou chvíli zastaví a vezme mě domů.

Z předsíně jsem zaslechla, že se obě ženy na něčem domlouvají. Pak se ozvalo klapnutí dveří a šouravé kroky a já najednou nebyla v kuchyni sama. Naproti mně se posadila žena, jejíž obrysy jsem viděla v předsíni. Teď už jsem ji poznala. Byla to teta Leonie, matčina starší sestra.

„Budeš tu teď se mnou, Elis,“ řekla teta, posunula ke mně hrnek s kakaem a zakryla mi výhled na okno.

Pak už jen mlčky seděla a sledovala mě, jak do sebe soukám suchou bábovku. Když jsem dojedla, pokynula mi, abych vstala. Položila mi ruku na rameno a odvedla mě po schodech nahoru.

„Tak tady,“ ukázala do otevřených dveří. Nechápat jsem na ni pohlédla. „Tohle je tvůj pokoj,“ dodala na vysvětlenou. Chtěla jsem namítnout, že je to přece nesmysl, vždyť už jeden pokoj mám, s vlastní postelí, psacím stolem a tajnou skrýší za skříní. Mám tam kufřík s poklady i plyšovou kočičku Marušku s hebkým kožíškem, na kterou jsem si našetřila sama. Můj domov je tam na kopci za řekou, tohle místo je mi cizí, ani si nevzpomínám, kdy jsme tu naposledy byli na návštěvě. To všechno jsem chtěla tetě říct, ale bála jsem se otevřít pusou. Teta připomínala sochu, vůbec se nehýbala, rty měla pevně sevřené, tváře nezdravě bledé.

Vešla jsem dovnitř a rozhlédla se. Šatní skříň, knihovna, komoda, psací stůl, postel a rozsvícená lampička na

nočním stolku, která vrhala na tapety s motivy medvídků a panenek podivné tvary. Zavadila jsem o stínítko rukou a obrazce na stěnách se roztančily.

„Pěkně se tu zabydli,“ řekla teta a znovu mi položila ruku na rameno. Otočila jsem se. Natáhla se pro něco na komodě a vtiskla mi do ruky hadrového pejska. „Tady máš, ten je pro tebe...“ prohodila rozpačitě. „Kdybys něco potřebovala, můj pokoj je o patro níž, první dveře napravo.“

Pokusila se o úsměv. Na chvíli se zdálo, že chce ještě něco říct, ale nakonec znovu pevně sevřela rty, stiskla mi kostnatými prsty rameno a vydala se zpátky ke dveřím. Našlapovala opatrně s nahrbenými zády jako stařena.

Zavřela za sebou dveře a já se znovu rozhlédla. Otevřela jsem skříň. V policích bylo pečlivě vyskládané oblečení, v komodě ležely hračky. Nic z toho mi nepřišlo povědomé. Ve skříňce psacího stolu jsem zahlédla učebnice pro čtvrtou třídu. Byly úplně nové a neobalené. Zavřela jsem skříňku, zastrčila zásuvky komody a posadila se na postel. Budík na nočním stolku ukazoval sedm hodin.

Svlékla jsem se, oblékla si noční košili položenou na peřině a zalezla si do postele. Skoro celou noc jsem se převalovala, protože se mi chtělo na malou. Teprve ráno po rozednění jsem se odvážila vyjít na potemnělou chodbu. Otvírala jsem jedny dveře za druhými, abych zjistila, které vedou na záchod.

2

„Na dnešek jsem tě ve škole ještě omluvila,“ prohlásila teta druhý den po snídani, „prohlédni si to tady, ať si trochu zvykneš.“

Pak si uvařila tureckou kávu do šálku se zlatým okrajem, položila na talířek pár sušenek a opustila kuchyni.

Smetla jsem drobečky z ubrusu do dlaně, vysypala je na talíř, sklidila špinavé nádoby do dřezu a vyšla na chodbu, ze které vedly dveře do obývacího, předsíně a na schodiště do prvního patra. Chodba byla tichá, tmavá a studená.

Vystoupala jsem nahoru s rukou položenou na dřevěném zábradlí. Nahlédla jsem do tetina patra, ale neodvážila jsem se vstoupit, a tak jsem pokračovala dál. Znovu jsem si prohlédla místnosti ve druhém patře. Vpravo od mých dveří se nacházel téměř prázdný pokoj a vedle něj komůrka se starým harampádím. Třetí dveře vedly do koupelny se záchodem. Na stropě na chodbě byla vidět dvířka od půdy.

Vrátila jsem se do přízemí a vstoupila do obývacího pokoje. Závěsy byly zatažené do půli oken. Bylo slyšet tikání nástěnných hodin. Pod nimi stála vitrína s broušeným sklem a porcelánem, uprostřed pokoje jsem zahlédla velký kulatý stůl s ubrusem. Barevné květiny vyšívané na bílé látce jsem odněkud znala. Udělala jsem pár kroků ke stolu, abych si ubrus prohlédla. Parkety pod mýma nohama zavržaly a hned nato se ozvalo vyjeknutí

a ostrý, tříštivý zvuk. Teta, která — jak jsem až teď zjistila — seděla v křesle otočeném zády ke dveřím, sebou trhla a upustila šálek s kávou na talířek. Káva se z rozbitého šálku rozlila, ze zlomeného talířku odkapával na stůl lógr. Teta vyskočila ze sedačky. V tváři měla poděšený a lítostný výraz. Vzala rozbitý šálek do dlaní a pokoušela se ho zase spojit, ale ouško bylo roztržštěné na několik kousků. Pak pohlédla na mě a vysíleně se usmála. „To vůbec nevadí,“ zadrmolila a odešla do kuchyně pro hadr.

Zbytek dne jsem strávila ve svém pokoji. Ležela jsem na posteli a listovala si v knížkách nebo jen tak zírala do stropu. Do přízemí jsem sešla pouze na jídlo. Při večeři mi teta podala list papíru s natištěným rozvrhem a řekla mi, ať si na druhý den připravím aktovku.

Ráno se mnou teta nastoupila do přeplněného autobusu. Stály jsme úplně vzadu, teta byla otočená ke dveřím a před ústy si držela šátek. Vystoupily jsme na Knížecí a potom pokračovaly tramvají na Arbesovo náměstí. Odtud to bylo do školy už jen pět minut pěšky. Teta se mnou prošla skleněnými dveřmi až do ředitelny. Teprve když si podávala ruku s učitelkou, jsem si uvědomila, že si po celou dobu nesundala rukavice.

Ředitelka nás odvedla dlouhou chodbou k pootevřeným dveřím s cedulkou 4. B. Nahlédla jsem bez zájmu dovnitř. Učitelka se právě shýbala k nějaké dívce s dlouhými zlatými vlasy a něco jí vysvětlovala. Pak se otočila ke dveřím, kývla na nás a naznačila nám rukou, ať vstoupíme. Teta s námi do třídy nešla. Když jsem se otočila, byla už pryč. Učitelka mě představila dětem jako novou spolužačku a ukázala mi rukou na volné místo v lavici vedle zlatovlasé dívky, se kterou mluvila chvíli předtím.

„Já jsem Romana,“ pohlédla na mě velkýma modrýma očima. „Ty ses sem přestěhovala? Odkud? A proč?“

Nic jsem jí na to neodpověděla. Jak bych jí mohla vysvětlit něco, co jsem sama nechápala? O přestávce ke mně přistrčila svoji svačinu, ale já zavrtěla hlavou.

Když jsem šla na oběd, zamířila jsem přímo do školní jídelny a nevšimla si při tom fronty, která se táhla od vstupních dveří až k šatnám. Učitelka, která měla dozor, se na mě rozkřikla, že předbímám, ale naše třídní, která zrovna obědvala u stolečku poblíž, se zvedla, chytla dozorující učitelku za rameno, otočila ji stranou a něco jí šeptala do ucha. Byly ode mě příliš daleko, takže jsem neslyšela, o čem mluví, ale přesto jsem věděla, že jí naše třídní vypráví totéž co dopoledne Romaně — říkala jí, že to mám těžké, tak ať na mě bere ohled. Umřela mi máma i brácha. Přesně takhle mi to vysvětlila Tereza. Ještě před chvílí rozzlobená učitelka se ke mně obrátila se soucitným úsměvem, pohladila mě po hlavě a poslala mě rovnou ke stojanu s tácy a příbory.

„Promiň, já nevěděla...“ pronesla omluvně. Tváře měla úplně červené.

Po vyučování na mě teta čekala před školou. Pohlédla mi tváře oběma rukama, na kterých měla stále rukavice. Po cestě k tramvaji se náhle zastavila a ukázala prstem na cukrárnu. „Pozvu tě na zmrzlinu, ať to spolu oslavíme. Třeba vanilkovou, nebo jakou máš vlastně ráda?“

Když teta žádala zmrzlinu, prodavačka nechápavě zvedla obočí a ukázala prstem na podzimní výzdobu ve výloze. Teta mi objednala aspoň jablečný džus a věneček a sobě tureckou kávu s punčovým dortem.

„Tak ať se ti ve škole i u mě líbí,“ pozvedla šálek jako na přípitek.

Jablečný mošt byl příliš studený, cítila jsem, jak mě z něj škrábe v krku. Teta míchala lžičkou v šálku úplně stejně, jako to dělala doma.

Obě jsme mlčely, zíraly na svoje talířky a já do toho ticha najednou pronesla: „Teto, kde je táta?“

Teta na chvíli ztuhla, ale pak se zase ozvalo cinkání lžičky o porcelán. Na hladinu kávy vyplouvala zrníčka lógru.

„Teto...?“

„Táta tě nechce,“ zadrmlila a mohutně si lokla kávy, která ještě musela být horká.

„Teto, to určitě není pravda, zavoláme mu a zeptáme...“ spustila jsem na ni znovu, ale ona udělala rukou odmítavé gesto.

„Není kam volat.“

„Ne, číslo si pamatuju, můžu ti ho nadiktovat...“

„Ale on to nezvedne, chápeš to? Tvůj otec je pryč!“ zasyčela na mě. Obličej měla strašidelně zkřivený, cenila na mě načernalé zuby. Poloprázdný šálek svírala v ruce tak pevně, že jsem se bála, aby ho nerozmáčkla. Pak pomalu uvolnila strnulý výraz.

„Nebudeme o tom mluvit,“ zadívala se z okna.

„Ale...“

Zatvářila se tak, že jsem radši zmlkla. Když jsem se jí pak ještě několikrát snažila podívat do očí, uhnula pohledem.

Poslušně jsem dojedla, otřela si ústa ubrouskem a položila ho složený na talíř. Co si vzpomínám, bylo to na posledy, co mě teta po škole vyzvedla.

Od té doby probíhal každý všední den podle stejného harmonogramu. Ve tři čtvrtě na sedm mi zazvonil budík. Oblékla jsem se a sešla po schodech dolů k hrnku s přeslazeným kakaem a talířem, na kterém ležel namazaný krajíc chleba nebo kus kupované buchty. Přesně ve čtvrt na osm jsem si obula boty, hodila na záda batoh a vydala se do školy. Autobusem jsem jezdila zřídkka, nechtěla jsem se mačkat s kupou rozjívených dětí. Mnohem raději jsem seběhla po dlouhém schodišti k můstku vedoucímu nad smíchovským nádražím a pak pokračovala pěšky dál podél tramvajových kolejí. Mohla jsem samozřejmě navštěvovat školu, která byla od tetina domu vzdálená jen pár minut chůze, ale teta usoudila, že bych na obyčejné základní škole zahálela, a tak mě přihlásila na jazykovku. Po skončení vyučování nebo kroužků jsem opět zamířila zpátky do tetina tichého domu, kde jsem se i po letech cítila jako na návštěvě. V předsíni jsem polohlasem zavolala pozdrav směrem do obývacího pokoje, nečekala na odpověď a vydala se po schodech k sobě do pokojíčku. Zabíjela jsem volnou chvíli čímkoli, co mě napadlo — času bylo strašně moc. Četla jsem si, kreslila nebo jen tak znuděně chodila po pokoji. Zkoušela jsem hrát piškvorky sama proti sobě nebo se učila psát levou rukou. Anebo se snažila zadržet dech. Někdy jsem to vydržela téměř do omdlení. Stála jsem uprostřed pokoje se zavřenou pusou a čekala, až se mi svět před očima rozmžlí, a nakonec úplně zčerná. Probrala jsem se až po pádu na zem.

Bylo by nespravedlivé tetě cokoli vyčítat. Koneckonců jako jediná z rodiny byla ochotná se mě ujmout. Když jsem k ní přišla, bylo jí už přes padesát a nechtěla, nebo

už ani nedokázala změnit svou léta zaběhlou denní rutinu. Její svět představoval obrovský prázdný dům, jehož jediným obyvatelem a středobodem byla ona. Cokoli, co se doposud kolem ní odehrávalo, se dělo kvůli ní, proti ní nebo pro ni a po mém příchodu na tom nehodlala nic měnit. Nebyla zvyklá se na nikoho ohlížet, a proto všechno, co se událo jinak, než očekávala, vztahovala na sebe. Když mi nechutnala bábovka, zatvářila se, jako bych ji smrtelně urazila: „Tak ty tu moji bábovku nechceš?“ prohodila vyčítavě, ačkoli ji koupila v supermarketu. Jednou jsem jí nadšeně hlásila, že jsem se konečně naučila dělat na hrazdě výmyk. Dokonce i několik za sebou. Tetu ale můj tvrdě vydřený výkon nezajímal: „Ale to já přece uměla taky.“ Pokud se mi nelíbilo oblečení, které mi bez mého vědomí pořizovala, urazila se. A tak jsem se časem přizpůsobila a bez řečí jedla i nosila cokoli, co kupovala. Naučila jsem se pohybovat v úzkém manévrovacím prostoru, abych se jí nijak nedotkla. Abych nijak nenarušila její každodenní program, který zůstával stejný bez ohledu na roční období, politický vývoj či počasí.

Teta se ráno v tmavém kostýmku, který byl na její drobné, vychrtlé tělo moc velký, posadila do křesla v obývacím pokoji, jehož okna byla zčásti zakryta tmavozelenými sametovými závěsy, položila si na skleněný stolek vedle sebe šálek s tureckou kávou a talířek se sušenkami, uhladila si prošedivělé vlasy připomínající helmu a zadívala se na fotografii svého manžela, který zemřel krátce po revoluci. Celý den seděla na pohovce v nehybné pozici v zešeřelém pokoji, zírala na svého nestárnoucího muže a čekala, až skončí den. Ven chodila jen výjimečně, nákup si většinou nechávala dovézt,

o zahradu se jí staral soused a každou středu k ní docházela pomocnice v domácnosti, která navařila jídlo na několik dní a uklidila celý dům. Když vysávala podlahu v obývacím pokoji, teta jen ve svém křesle mírně nazdvihla nohy.

Málokdy jsme spolu prohodily slovo. Teta se vyjadřovala krátce a věcně. Zeptala se mě, co potřebuji koupit, napomenula mě, ať se nevrším na židli, stručně okomentovala moje školní výsledky a podle předpovědi počasí mi nakázala, co si mám vzít druhý den na sebe. Většinou ale byla zticha a mlčení prokládala občasným povzdechem. Neměla na mě žádné zvláštní nároky kromě jediné věci — nechtěla se mnou mít žádné starosti.

Pamatuju si, že jsem s ní jednou potřebovala řešit problém ze školy. Měla jsem neomluvenou hodinu, protože mi Romana napovídala, že odpadá odpolední vyučování. Vlastně se tedy nejednalo o skutečný průšvih, spíš o omyl, přesto jsem netušila, jak teta zareaguje. Večer jsem se o zameškané hodině u jídla rozpovídala, ale než jsem se dostala k vysvětlení, proč jsem do školy nešla, teta mě přerušila: „Nechci nic slyšet.“ Vzala si mou žákovskou knížku, napsala do ní omluvenku a tím celá věc skončila. Pak už jsem nikdy neomluvenou hodinu neměla.

I když mi v její přítomnosti bývalo úzko, věřím, že se o mě starala nejlépe, jak uměla. Myslím, že mě svým způsobem měla i ráda. Ostatně nikdy jsem netrpěla jakýmkoli nedostatkem. Měla jsem tolik jídla, oblečení i kapesného, kolik jsem potřebovala. Byla ochotná mi platit drahé kroužky, a když už jsem byla na střední škole, mohla jsem se vracet domů, v kolik se mi zachtělo. K narozeninám i k Vánocům jsem dostávala spoustu

dárků a za vysvědčení mě teta pokaždé pozvala do cukrárny na zmrzlinu. Dvakrát do roka mě vzala do kina a jednou se mnou dokonce zašla do zoologické zahrady.

Měla jsem zkrátka všechno, co jsem chtěla. Nic z toho, co jsem s tetou prožívala, ale nepřipomínalo skutečný život.

3

Bezúčelné lelkování doma mi postupně začalo lézt na nervy. Ve svém krásně zařízeném pokoji jsem se cítila jako ve vězení. Přišlo mi, že tetin tichý dům všechny zvuky ještě zesiluje. Bála jsem se posunout židli, aby nevrzala, a jídlo jsem žvýkala potichu, aby k tetě do obývacího pokoje nedolehlo moje mlaskání. Párkrát jsem se přihlásila na nějaký kroužek, keramiku, aikido, flétnu nebo přírodovědu, ale počáteční nadšení mi nikdy dlouho nevydrželo a u žádného jsem nezůstala déle než rok. Začala jsem se potulovat venku. Chodila jsem na dlouhé procházky do Kinského zahrady, na náplavku nebo na Petřín. Při jedné z procházek jsem narazila na Romanu. Seděla na lavičce u Dětského ostrova a tvářila se otráveně.

„Brácha je takovej pitomec,“ prohlásila dřív, než jsem se stačila na cokoli zeptat.

Ve škole jsme spolu přitom skoro nemluvily. Romana platila za premiantku třídy, na vysvědčení dostávala vždy samé jedničky a v žákovské měla jen výjimečně horší známku než dvojku. Přesto ji neměla třídní učitelka příliš v lásce. Romana byla drzá, kladla příliš zvědavé dotazy, o přestávkách se prala s kluky a často svačila při hodině. Já jsem naopak platila za utáplou nudnou holku. Moje školní výsledky za moc nestály a ani mezi spolužáky jsem nijak oblíbená nebyla.

Jak se ukázalo, Romana to měla s volným časem po škole podobně. Kromě sokola na kroužky nechodila,

protože její rodiče neměli moc peněz. Ani ona nebyla ráda doma, protože tam, jak se vyjádřila, „neustále oxiduje přibíblej brácha“, se kterým se neměli moc rádi. Kradl jí peníze, nadával jí a někdy ji i tloukl.

„Půjdeš se mnou na ostrov?“ zeptala se mě Romana a mávla rukou směrem k betonovému mostu vedoucímu přes rameno Vltavy a zvedla se z lavičky. Přelezla zábradlí, i když k ostrovu vedl můstek pro pěší, a k mému údesu vylezla na kovová vrata od zdymadla a přešla přes ně na druhou stranu.

„Tak půjdeš?“ obrátila se ke mně, jako by právě provedla něco úplně obyčejného.

Strachy jsem celá ztuhla. Chvíli jsem nerozhodně přešlapovala na místě, nakonec jsem se však přinutila k pohybu a přešla s roztaženýma rukama na druhou stranu. Cítila jsem se jako hrdinka, ale Romana se na mě skoro nepodívala a mlčky pokračovala dál na hřiště.

Od toho dne jsme začaly trávit skoro každé odpoledne spolu. Chodily jsme do parku, na hřiště nebo na zmrzlinu. Bylo to spojení z nouze. Já jsem nechtěla být sama a ona skoro nikdy neměla peníze, aby si koupila lístek do kina nebo něco k snědku. Když jsme zrovna neseděly v cukrárně nebo nesledovaly film, nejradši jsme se potulovaly po Petříně nebo lezly na skály v Prokopském údolí. Oblíbily jsme si jednu vysokou plochou stěnu, na kterou se muselo složitě vylézt z druhé strany skrz husté křoví. Sedávaly jsme na jejím vrcholu, zíraly na město, pojídaly chipsy a přesvědčovaly se navzájem, že je to naše tajná skrýš. Vyryly jsme do ní svoje iniciály a přísahaly, že o naší skále nikdy nikomu neřekneme.

4

Teta na mou počest pořádala každoročně na Boží hod v domě okázalou oslavu. „Aby si tě taky trochu užila rodina,“ znělo její vysvětlení. Oslavovaly se nejen Vánoce, ale i moje narozeniny, které jsem měla pár dní před svátky.

Kromě pražských příbuzných dorazili i tetiny sestřenice a bratřenci z Ostravy a Olomouce i se svými rodinami. Většinou se u nás sešlo minimálně třicet lidí. Každý mi přinesl ohromný dárek zabalený do křiklavého balicího papíru s velkou mašlí a s pohledem upřeným na můj obličej čekal, až si ho otevřu. „Líbí se ti, vid?“ a já kývla, i když oblečení, které bylo uvnitř, mi bylo příliš velké nebo se mi zdálo nemožné. Kromě dárků všichni přivezli buchtu, koláče a cukroví, které v obývacím pokoji vyskládali na velký kulatý stůl s háčkovaným ubrusem. Teta otevřela minibar a vytáhla z něj portské, koňak a becherovku a pokynula mi k vitríně s broušenými skleničkami. Pak se posadila do křesla ke skleničce portského, přehodila si nohu přes nohu a zadívala se na fotografii. Viděla jsem, že se musí přemáhat, aby takový dav lidí snesla. Vydržela to všechno kvůli mně.

Příbuzní na mě zírali, jako bych byla nějaké zvířátko. Když jsem jim servírovala kávu a cukroví, dávala jsem si velký pozor, abych se někomu nezadívala do očí. V tu chvíli by se totiž moje sestřenice nebo teta ze

třetího kolena nadechly, položily mi libovolnou zdvořilostní otázku a pak spustily litanii o tom, jak mají hodně práce, kolik všechno stojí a jaké choroby je trápí. „To víš, jezdili bychom za tebou častěji, ale nejde to, nejde...“ Jednou byl na vině nedostatek peněz, jindy rozbité auto, ale ve většině případů za to mohlo chatrné zdraví.

O nemocech a jiných neduzích se toho v rodině vůbec namluvilo hodně. Utrpení patřilo k ústředním tématům konverzace. Všichni se předháněli v tom, koho víc stíhají rány osudu. „Buď ráda, že můžeš mít, na co si vzpomeneš,“ říkali mi a prstem ukazovali nahoru směrem k mému pokoji, „žiješ si tu jako princezna.“

Měli pravdu, skutečně jsem se v tetině domě cítila jako na zámku, ale byl to zámek temný a chladný. Každý večer před usnutím jsem strnula strachy v posteli a poslouchala skřípání, které do mého pokoje doléhalo z půdy. Ale na to se moji příbuzní neptali, pohladili mě po tváři a pak pokračovali v rozebírání svých tělesných neduhů a finančních obtíží. Stačilo však, aby teta vstala z křesla a přiblížila se ke stolu — v tu ránu všichni zmlkli. Zastavila se poblíž, pak si položila dlaň na břicho, opsala jí kruh kolem pupíku a jako obvykle si povzdechla a posadila se na pohovku. Tím dala všem najevo, že utrpení kohokoli z rodiny se s tím jejím nedá srovnávat. Nikdo netušil, jaké hrůzy se odehrávají v její břišní dutině, zdali trpí vředy, nebo ji bolí žlučník, či jí snad uvnitř roste nádor, a nikdo se její monopol na utrpení neodvážil zpochybnit. Všem asi připadalo, že by tak napadli samu podstatu jejího bytí.

Ráda jsem se v takových chvílích vytratila do kuchyně. Sedla jsem si na lavici ke kuchyňskému stolu, nalila

si limonádu a prohlížela si časopisy. I když jsem jinak nebývala ráda o samotě, v takových chvílích jsem si ji dokázala vychutnat.

Jednou, to mi bylo třináct, do kuchyně vešla teta Marta, matčino dvojče a Leoniina mladší sestra.

„Ježiš, to je teda babinec,“ utrousila s mávnutím k obývacímu pokoji a teprve pak si všimla mě. „Ty jsi tady? Nezahraješ si se mnou *prší*? Už se mi z toho neustálého vzdychání dělá šoufl,“ prohlásila, posadila se naproti mně, vytáhla z náprsní kapsičky s utrženým knoflíkem balíček titěrných karet a začala rozdávat.

Karty byly ohmatané a mastné, zanedlouho jsem některé poznala podle zadní strany, ale vůbec mi to nevadilo. Když jsme dohrály, teta mě chytila svými silnými kloubovitými prsty za ruce. Byla snad jediná z rodiny, která se neúčastnila věčného bědování nad svým osudem, i když toho měla na vyprávění dost. Její manžel zůstal po úrazu na motorce od pasu dolů ochrnutý. Do jedné nohy navíc dostal infekci a museli mu ji amputovat. Už několik let nebyl schopný se sám pořádně najíst ani si dojít na záchod. Když jsem u ní byla jednou na návštěvě, strýc ležel v posteli a zasypával tetu urážkami. Radši jsem se vymluvila na učení a šla domů.

Teta mi přejížděla hrubými prsty po dlaních a dívala se na mě. Její oči byly zarudlé a zvlhlé. Nikdy dřív jsem ji tak neviděla.

„Je mi to líto,“ řekla potichu.

„Co?“ nechápala jsem.

„Že jsem tě v tom nechala.“

Pustila mě, sáhla do kabelky a vylovila z ní malou plastovou krabičku. Byl v ní zlatý řetízek s přívěškem se

znakem Blíženců. „To je rodinná památka,“ prohlásila teta. Chvilí jsem přívěšek převalovala v prstech a pak si řetízek navlékla kolem krku.

„Neztrať ho, sluší ti.“

Chtěla už vstát a vrátit se do obýváku, ale já jí položila dlaň na hřbet ruky. Podívala jsem se jí zpříma do očí a položila jí stejnou otázku jako kdysi tetě Leonii.

„Teto, kde je táta?“

Sepjala ruce, až jí zběly klouby.

„Já nevím.“

„Nechtěl mě?“

„Ne, nemohl se o tebe postarat. Nevedlo se mu vůbec dobře...“

„Je nemocnej?“

„Ne, i když vlastně... Úplně se sesypal, strašně ho to tenkrát sebralo.“

„Táta?! To přece není možný. A kde je teď?“

„To vůbec netuším.“

Obě jsme se odmlčely. Když se teta podruhé zvedala ze židle, už jsem jí nebránila. Sledovala jsem ji skrz prosklené dveře, jak si z minibaru v obývacím pokoji vytáhla velkou láhev kořalky, nalila si celou skleničku a pak ji naráz vypila.

Vylovila jsem z kapsy nový mobil, který jsem krátce předtím dostala ke třináctým narozeninám, a natukala do něj zprávu: „*To je teda opruz, co ty?*“

„*Ani se neptej. Se snad budu tesit na skolu nebo co,*“ odepsala mi Romana obratem.

Kolem páté se všichni s výmluvou na povánoční úklid a dlouhou cestu domů začali vytrácet. Zůstala jsem uprostřed obrovského obývacího pokoje s mlčící tetou sama.

Pomohla jsem jí sklidit nádoby ze stolu a schovat nedojedené jídlo do lednice, ale jakmile se opět zhroutila do křesla před obrázkem svého manžela, bez rozloučení jsem proběhla vymrzlou chodbou k sobě nahoru.

5

Gymnázium Na Zatlance, kam jsem v patnácti letech nastoupila, přesně odpovídalo tetiným představám o vhodné vzdělávací instituci. Bylo to pražské gymnázium s letitou tradicí, dobrou pověstí a rozšířenou výukou jazyků. Teta mi zaplatila hned dva přípravné kurzy, abych se vůbec na školu dostala.

Už po pár měsících jsem měla školy plné zuby. Zejména veškeré humanitní předměty mi lezly krkem. V hodinách angličtiny jsem ze sebe nevysoukala jedinou kloudnou větu a na němčině jsem se stále nedokázala zbavit drnčivého českého *r*. Písemky z latiny jsem jakž takž napsala jen díky tahákům a knížky ze seznamu povinné četby mě vůbec nebavily. A co hůř, Zatlanka nenabízela jen standardní výuku. Ředitel neustále vymýšlel nové a nové projekty, do kterých se škola měla zapojit. Vyráželi jsme na výlety po celé republice, navštěvovali interaktivní výstavy, diskutovali s oběťmi holokaustu a politickými vězni, psali jsme dopisy disidentům na Kubě a jezdili na výměnné pobyty do Anglie nebo Rakouska. Celý první ročník jsem bojovala s myšlenkou, že za tetou zajdu a požádám ji, abych mohla přestoupit na jinou školu. Vydržím její zklamané vzdychání a prosadím si přestup na průmyslovku nebo nějakou výtvarnou školu.

To jediné, co mě na škole nakonec udrželo, byla Romana, která na gymnázium nastoupila se mnou. Ta si na rozdíl ode mě musela Zatlanku doma vydupat, rodiče

si přáli, aby studovala něco praktického. Kdyby bylo na ní, trávila by ve škole snad celý den. Hltala cokoli, co mělo něco společného s historií, literaturou nebo společenskými vědami. Přepínala bez problémů do němčiny i angličtiny a slovní zásobu měla širší než řada učitelů. Byla šéfredaktorkou školních novin a několik povídek jí vyšlo i v různých časopisech. Stala se členkou školního parlamentu a neustále po škole šířila petice za zlepšení podmínek pro zvířata ve velkochovech, zastavení výstavby dálnic nebo zákaz prodeje kožešin. Ani o víkendech si neoddychla. Jezdila s Hnutím Duha sekat na Šumavu louky nebo se jako asistentka streetworkerů vydávala do ulic pomáhat bezdomovcům. Cokoli, jen aby nemusela být doma.

To, že naše přátelství vytrvalo, jsem si vysvětlovala právě jejím altruismem. Kamarádila se se mnou určitě jen proto, že jí mě, nemastné neslané holky v nemožném oblečení bez smyslu pro humor, bylo líto. Proč by se se mnou jinak třídní premiantka vůbec bavila? Vždyť jsem nad ní vynikala pouze v matematice a výtvarné výchově. Ve všech ostatních předmětech mě předčila, a navíc ještě byla hezká a vtipná. Když jsme šly vedle sebe, kluci se otáčeli jenom za jejími dlouhými zlatými vlasy až po pás. Nechápala jsem, jak jí může scházet sebevědomí. Pořád mluvila o tom, jak je tlustá, ošklivá a hloupá. Já jsem radši o svých nedostacích mlčela a trápila se jimi doma. V řeči jsem trochu zadržávala, měla jsem příliš krátké nohy, střapaté vlasy a uhrovitou pleť. Někdy jsem si večer stoupla před zrcadlo a tam jsem si vymačkávala pupínky, celé hodiny, někdy až do rána. Měla jsem pocit, že se musím zbavit veškerých nečistot, které hyzdí mou tvář. Druhý den jsem měla obličej celý oteklý a rudý,

mejkapem se to překrýt nedalo, protože se mi nehezky usazoval v pórech a rankách po vymačkaných pupíncích. Chodila jsem s předkloněnou hlavou, aby se hrboilatá pleť schovala za mými vlasy. Těch pár kluků, které jsem na střední škole měla, se na mě brzy vykašlalo. Dali jsme si pár pus a tím to skončilo. Nebo jsem jim dala kopačky já, protože jsem měla pocit, že jsou se mnou proto, aby byli blíž Romaně. Často jsem si nás dvě prohlížela na třídní fotografii, kterou jsem měla pověšenou nad psacím stolem. Vypadalo to, jako by Romana k sobě stáhla veškeré světlo. A vedle ní jsem stála já. Shrbená, s vlasy sčesanými do obličeje. Skoro jsem nebyla na fotce vidět.

V zimě v posledním ročníku nám naše učitelka dějepisu zadala zvláštní úlohu. Naším úkolem bylo dát do souvislosti události českých a evropských dějin s příběhy našich příbuzných. Měli jsme si vybrat některého člena z naší rodiny, vyptat se ho na důležité okamžiky z jeho života, a ty pak porovnat s důležitými historickými daty, nejlépe jak je zachytil dobový tisk.

Znuděně jsem se ušklíbala a podívala se na Romanu, i když jsem věděla, že u ní pochopení pro svou otrávenost nenajdu. Oči jí při pohledu na učitelku zářily.

Úkol se mi zdál neřešitelný. V naší rodině nebyl skoro nikdo, koho bych se mohla přeptat. Většina příbuzných žila na Moravě a teta Leonie se mnou mluvila ještě méně než dřív. Seděla od rána do večera u svého šálku černé turecké kávy, kterou míchala stříbrnou lžičkou. Prsty měla tak vychrtlé, že jí snubní prstýnek sklouzával z prstu a zadržával se až o nateklý kloub. Sípavě dýchala a zakuckávala se při sebemenší námaze. Napadlo mě, že se zastavím za tetou Martou, ale pak jsem si vzpomněla na svou poslední návštěvu před víc než dvěma roky. V bytě páchnoucím starobou a dezinfekcí jsme si s tetou neřekly skoro ani slovo, protože jsme se přes vyřvávající rádio a strýce téměř neslyšely.

Musela jsem se tedy soustředit na tetu Leonii. Tušila jsem zhruba, kdy s rodiči odešla z Moravy do Prahy, věděla jsem, kdy se vdala, kdy se přestěhovala s manželem

do vily a kdy její muž zemřel. Zbytek jsem si mohla vymyslet.

Tentýž den odpoledne jsem se vydala do knihovny. Měla jsem přes dvě hodiny, ve čtyři mi začínal kurz kreslení, jeden z mála kroužků, který mě neomrzelo. Chodila jsem k panu Vojtíškově, akademickému malíři. Vyhovovalo mi, že u něj jsme na rozdíl od všech předchozích výtvarných kurzů nemuseli malovat zátiší s květinami ve džbáncích a krajinky. Chodili jsme po městě a kreslili zajímavé stavby v Praze, třeba Kotěrovu vilu na Vinohradech, Gočárův kostel svatého Václava ve Vršovicích nebo interiér České pošty v Jindřišské se skleněným točícím schodištěm od architektky Jiřičné. A když bylo ošklivo, Vojtíšek nám vyskládal různá geometrická tělesa na stojan, ta jsme měli překreslit a vystínovat, nebo jsme črtali budovy, ulice a náměstí zpaměti. Vojtíšek chválil nejvíc mě, ačkoli moje kresby byly roztrásené. Prý mám smysl pro perspektivu, tvrdil mi. Když jsem mu řekla, že bych chtěla studovat na MatFyzu, mávl otráveně rukou. „Holka, na to je tě strašná škoda. Drž se kreslení, v tom jsi vážně dobrá.“

Došla jsem na Mariánské náměstí a nahlédla do „studny z knih“ u vchodu. Při pohledu dovnitř mě vždy přepadla závrať a současně mě bavilo dívat se změní nepotřebných knih do nekonečna. Vzrušovalo mě, jak autor Idiomu dokázal staré vyřazené knihy přetavit v něco nového a užitečného.

V knihovně se mě ujala postarší knihovnice a ochotně mi vysvětlovala, jak se dostanu k článkům.

„Budete chtít články v tištěné, nebo elektronické podobě?“

„V elektronické.“

Knihovnice se mnou přešla k počítači a vysvětlila mi, jak můžu články filtrovat podle data, názvu nebo typu média a klíčových slov.

Poděkovala jsem jí a zadala do vyhledávací lišty datum tetina narození: 28. 9. 1947. Žádný článek se neobjevil, místo toho na mě vyskočilo oznámení, že k dispozici jsou pouze články od roku 1994. Vzdychnula jsem, chtěla vstát od počítače a zajít za knihovnicí s prosbou, aby mi vydala tištěné noviny — ale nemohla jsem odtrhnout oči od rámečku.

Kurzor netrpělivě poblikával. *Zadejte datum.* Velké, tučné písmo uprostřed obrazovky. Jako by po mně počítač něco chtěl. Netrvalo dlouho, než mi došlo, o co mu jde. Stroj vyžadoval, abych odcestovala zpátky v čase do dne, který roztrhl můj život na dvě poloviny, jež se už nedaly spojit. Abych přelezla přes vysokou silnou zeď za dívkou, se kterou jsme si kdysi dávno bývaly blízké, ale teď už jsme spolu neměly nic společného. Stále žila se svou maminkou, tatínkem a malým bráškou ve velkém světlém bytě na Vinohradech s vrzajícími parketami, kam za bouřky zatékalo. Nosila pořád zapletený cop, ve školní jídelně jí nejvíc chutnala koprovka a trápila se, že neumí pořádně nakreslit koně. Nikdy neoslavila desáté narozeniny.

Udivenýma očima jsem sledovala svoje prsty, jak automaticky zadávají do rámečku čísla, která jsem si navždy přála vymazat ze své paměti: 20. 10. 1999.

Všechno kolem mě rázem zmizelo. Viděla jsem jen bílý flek s černými písmeny před sebou, zbytek se zamlžil.

Když jsem se probrala, venku už byla dávno tma.

„Zavíráme,“ vytrhla mě knihovnice z myšlenek. „Budete si chtít něco uložit na flešku?“

„Ne, děkuju,“ chtěla jsem říct, ale žádný zvuk ze mě nevyšel. Zavrtěla jsem hlavou, obrátila se a vydala se k východu.

Vyzvedla jsem si ze šatny kabát, obtočila si kolem krku šálu a vyšla z budovy. K zastávce právě přijížděla tramvaj, ale já ji s pohledem upřeným na silnici minula. Prošla jsem pěšky přes Karlův most a pokračovala dál přes Kampu a Smíchov. Sněžilo a na namrzlém chodníku to podkluzovalo. Zapomněla jsem si rukavice, ale prsty mě vůbec nezábly.

Musela jsem vypadat jako blázen. Do vyhrnutého límce kabátu jsem si drmolila útržky vět, které jsem viděla na monitoru počítače.

„Krkavčí matka zabila svého andílka.“

„Proč jsi nezabila radši mě? ptá se zdrcený otec.“

„Za zdmi pražského bytu se odehrál bestiální mord.“

Na další hodinu dějepisu jsem se nedostavila. Jednoduše jsem do školy nešla. Ležela jsem v posteli a zírala do stropu. Po několika dnech to začalo být tetě divné. S hlasitým vzdycháním za mnou vylezla do pokoje. Chvíli to trvalo, než popadla dech. „Co ti je, Elis?“ zeptala se ustaraně a já jí odpověděla, že vůbec nic. Byla to pravda. Nebolelo mě v krku, neměla jsem horečku ani průjem. Jen jsem byla tak unavená, že jsem se nedokázala zvednout z postele. Málem jsem kvůli tomu nestihla přijímací zkoušky na vysokou školu.

Školní projekt jsem nikdy neodevzdala. Nikdo se mě na něj neptal, po dvou týdnech, kdy jsem se vrátila do školy, se už celá třída pilně připravovala na maturitu. S povděkem jsem se ponořila do učebnic a zakázala si myšlenky na zážitek v knihovně.

V květnu toho roku se teta Leonie dočkala. Její každodenní utrpení konečně skončilo. Bylo to ve středu, přesně uprostřed svatého týdne. Přes den jsme se s Romanou učily v parku na maturitu, a když jsem večer za pološera přišla domů, zahlédla jsem siluetu tety Leonie v křesle v obýváku. Ráno tam seděla v úplně stejné pozici. Došla jsem až k ní a pohlédla na ni. Hlava jí sklouzla na pravé rameno. Jindy sevřené úzké rty měla zvadlé a mírně otevřené. V koutku se jí leskla zaschlá slina. Levou ruku měla položenou v klíně a druhou na břicho. V napůl vypité kávě plavaly drobečky sušenky.

Zírala jsem na ni několik minut. Nepřiblížila jsem se k ní, abych zkusila nahmatat tep na krční tepně. Dobře jsem poznala, že už se nedá nic dělat. Pak jsem pomalu vytáhla z kapsy telefon a vyfukala do něj tři čísla. Než jsem stiskla symbol se zeleným sluchátkem, zarazila jsem se. Přesně tuhle situaci jsem kdysi zažila. Stála jsem nad dvěma mrtvými těly a svírala v ruce sluchátko. I tehdy jsem věděla, že volám sanitku zbytečně.

„Záchraná služba hlavního města Prahy, s čím vám mohu pomoci?“

Bez sebemenšího zakoktání jsem jim sdělila svoje jméno i adresu a proč mají přijet. Dorazili za necelých deset minut. Řekli mi, co jsem už dávno věděla. Bylo pozdě.

Třídní učitelka mi nabídla, abych maturitu odložila. Že škola zvláště kvůli mně znovu sestaví maturitní komisi

o několik dnů či týdnů později, ale já to odmítla. Odmaturovala jsem v termínu na samé jedničky. Z mého pohledu to byl naprosto nezasloužený výsledek.

Pohřeb se konal jen dva dny po předávání maturitního vysvědčení. Teta ležela v rakvi oblečená do stejného tmavošedého kostýmku, ve kterém i zemřela. Vedle tváře jsem jí položila malou fotografii jejího manžela, kterou jsem našla v zásuvce u ní v pokoji. Než dorazili smuteční hosté, pohládila jsem ji po šedých vlasech.

Na obřad se sešla široká rodina a na tryzně, kterou mi pomohla zorganizovat tetina sestra Marta, se řešilo jediné. Jak je možné, že tetu Leonie, která se tak často hladila po břiše, aby poukázala na zdravotní problémy kdesi v břišní dutině, nezemřela na prasklý žaludeční vřed ani rakovinu tlustého střeva, ale na obyčejnou mrtvici.

„Co s tebou teď bude?“ zeptala se mě tetu Marta, když jsme se loučily. Byla jako vždy ledabyle oblečená, akorát si přes tričko přehodila černý svetr. Jen jsem mávla rukou. Neodvážila jsem se jí říct, že jsem ve skutečnosti po tetině smrti cítila úlevu. Ten pocit byl silnější než výčitky svědomí. Její smrt jsem nevnímala jako tragédii, ale jako nový začátek.

Nejprve jsem z garnýží svěsila těžké sametové závěsy. Konečně se mi tak podařilo zahlédnout podlouhlé, členěné funkcionalistické okno i zevnitř domu. Pokoj zalitý světlem se rázem opticky téměř zdvojnásobil. Otevřela jsem okna dokořán a nechala dovnitř proudit čerstvý vzduch. Odsunula jsem stůl a židle, smotala zašlapaný koberec a odtáhla ho jako mrtvolu do předsíně. Na parketách po něm zbyl světlý obdélník. Následně jsem

ze skříněk sundala zažloutlé háčkované dečky a ze stolů flekaté vyšívané ubrusy. Nacpala jsem je do pytlů a odnosila na půdu. Vyskládala jsem z vitrín leptané socialistické vázy, kameninové talíře a hrnky. Kousek po kousku jsem je zabalila do novin a uložila je do kartonových krabic. Ve skříní zůstal jen starý otlučený karlovarský porcelán. Nakonec jsem se vrhla na tetino oblečení.

Věděla jsem, že tím moje práce nekončí. Až budu mít čas a peníze, odstraním z předsíně, kuchyně a záchodů dřevěné bednění, nechám vybrousit parkety a celý dům vymaluju na bílo. Nejdřív ze všeho samozřejmě strhnu obrázkové tapety ve svém pokoji. Ale na to bylo ještě dost času.

Když jsem táhla poslední pytel do koutu na půdě, zavadila jsem nohou o krabici od bot. Foukla jsem na víko a do kuželu světla, který dopadal z malého okénka ve štítě domu, se vznesl obláček prachu. Krabice byla kolem dokola oblepená černou páskou. Zašla jsem si pro nůž a lepenku prořízla. Odklopila jsem víko a pootočila krabici tak, aby na ni dopadalo světlo z okna. Uvnitř byla spousta fotek. Namátkou jsem jednu z nich vytáhla a natočila ji do kuželu světla. Rozklepala jsem se. Obraz se mi na chvíli zamlžil stejně jako pár měsíců předtím v knihovně. Pak jsem se ale vzchopila, promnula jsem si oči a pohlédla na černobílou fotografii. Byla na ní mladá žena se dvěma dívkami. Všechny tři seděly na pohovce. Mladou ženu uprostřed jsem poznala okamžitě. Měla úzké rty a kostnaté tváře. Přesto byla krásná, nikdy dřív mě nenapadlo, že by se teta Leonie mohla podobat Lídě Baarové. Po její pravici seděla asi tříletá holčička s širokým obličejem a rozčepýřenými culíky. Byla oblečená do flanelových kostkovaných

šatů, ve kterých se jí bouřilo břicho a silná stehna. Opírala se o rameno své starší sestry Leonie. Teta Marta. Jako jediná na fotografii se smála. Děvčátko sedící po Leoniině pravici mělo stejné šaty i culíky jako teta Marta, přesto bylo úplně jiné. Nesmálo se ani nemračilo. Mělo nepřítomný, kamsi do dálky upřený výraz. Jako by ke dvěma zbývajícím dívkám vůbec nepatřilo.

Zatočila se mi hlava. Musela jsem se zapřít rukou o stěnu a na chvíli zavřít oči. Hodila jsem snímek zpátky do krabice a pak ho zase vytáhla. Brala jsem do ruky jednu fotografii za druhou. Na všech byla moje matka se stejným neprostupným výrazem.

Musela jsem tam sedět několik hodin. Když se setmělo, zaklapla jsem víko, strčila si krabici pod paži a odnesla ji do tetina pokoje. Věděla jsem, kam fotky patří. Vytáhla jsem ze skříně stará rodinná alba. Teta Leonie mi je kdysi ukázala a na otázku, proč v nalepených růžcích některé fotky chybějí, mi odmítla odpovídat. Posadila jsem se, vyskládala všechny fotografie na zem a jednu po druhé zakládala podle velikosti a pozadí na fotce do alb. Ráno nezůstala ani jedna strana v albu prázdná.

Tentýž den jsem zavolala Romaně a nabídla jí, aby se ke mně přestěhovala. Okamžitě souhlasila. Nejen proto, že jsem jí navrhla slušnou cenu. Konečně by nemusela bydlet v pokoji se svým starším bratrem a neustále poslouchat rodiče, kteří na ni kladli nároky, jimž nemohla nikdy dostat.

Hned první večer jsme až do rána zapíjely svobodu. Nikoho jsme nepozvaly, na pohovce jsme seděly jen my dvě a naše skvělé vyhlídky na budoucnost. Plánovaly jsme poslední prázdniny před nástupem na vysokou a taky jak si zařídíme bydlení. Nadávaly jsme na své příbuzné, Romana na své rodiče a bratra, kteří jí ani nepopřáli k maturitě, a já na tetu Leonii, která už se nemohla bránit. A pak jsme jen tak mlčely, jak to budou dobré kamarádky. I když se už setmělo, stále bylo horko k zalknutí. Hověly jsme si na pohovce, obě jen v kalhotkách a tričku. Sledoval nás pouze tetin manžel, jehož fotku jsem — snad z piety — ze zdi stále ještě nesvěsila.

Dívaly jsme se z okna a já si říkala, jestli Romana cítí to co já. Jestli vidí venku mnohem víc než jen město vyliité v údolí jako žhnoucí láva. Hlavou se mi honily naivní, bezstarostné otázky. Kde budu za pár let. Jestli budu stále bydlet v tetině domě, nebo se vydám daleko do světa. Co v životě dokážu. Jen sem tam mi v mých představách probleskl obrázek mé matky s nepřítomným výrazem. Věděla jsem, že jí jednou budu chtít pohlédnout do obličeje, že znovu vytáhnu album s fotografiemi a natukám do knihovního počítače děsivé datum, ale tento večer ještě ne. Nechtěla jsem myslet na nic jiného než na sebe, Romanu a budoucnost.

O dva týdny později jsme odjely na svou první společnou dovolenou do Rumunska. Dorazily jsme linkovým autobusem do otlučeného města Arad hned za maďarskými hranicemi. Noc jsme chtěly přečkat na nádraží a ráno pokračovat dál na jih, ale v nádražní hale jsme narazily na skupinku mladíků, kteří měli v rukou plastové pytlíky a čichali z nich toluen nebo něco podobného. „Chudáci,“ povzdychla si Romana, a dřív než k nim stačila vykročit, aby jim koupila ve stánku hamburger nebo jim aspoň vrazila do ruky pár drobných, jsem ji chytla za paži a odtáhla z nádraží pryč.

Přespaly jsme v nedalekém levném hotelu a druhý den jsme pokračovaly autobusem a vlakem až do panelákového města Moldovy na Dunaji. Domluvily jsme se se srbským taxikářem, aby nás zavezl do Gerníku, nejbližší české banátské vesnice. Otevřel nám dveře otrískaného fordu a hodil nám batohy do zavazadlového prostoru. Páchl kouřem a levnou pálenkou. Mezi ukazováčkem a prostředníčkem ruky, kterou řídil, měl zastrčené cigáro a loket mu trčel z okna. V druhé ruce držel telefon, do kterého buď něco hulákal, nebo se hlasitě chechtal. Z několika málo slov, která jsme pochytily, nám došlo, že mluví o nás. Cesta byla stále divočejší, uprostřed štěrkem vysypané silnice se válely balvany, které Srb objížděl na poslední chvíli. V okamžiku, kdy silnice už téměř zmizela a my si byly jisté, že nás veze do lesa, aby nás znásilnil a okradl, jsme konečně dorazili na kopec, za nímž se v údolí rozkládala vesnice. Oddychly jsme si.

Ubytovali nás za pár korun v prvním domě, na jehož dveře jsme zaklepaly. Zaplatily jsme rodině českými

korunami. Celý týden jsme chodily po horách a dalších českých vesnicích, cpaly se místním vydatným jídlem a jezdily na koni. Romana si povídala se starousedlíky, jejichž čeština nám byla bližší než ostravské nebo hanácké nářečí, a já často sedávala na zápraží a čtala si do skicáku domy s nazdobenými fasádami. Vesnická idyla ale byla jen zdánlivá. Ve vsi, která měla kostel, obchod, radnici a zásoby pálenky zvané kulovatka na několik dalších let, chybělo to nejdůležitější — mladí lidé. Jeden po druhém odcházeli do České republiky. Zato se sem hrnuli čeští studenti bohemistiky, etnografie a architektury, kteří zkoumali místní jazyk, zapisovali zvyky a fotili bohatě zdobené polorozpadlé roubenky. Jejich přítomnost předznamenávala zánik jednoho regionu pomalu pohlceného globálními změnami.

Po návratu domů si Romana začala hledat práci. Já si naopak mohla užívat zbytek prázdnin v klidu. V zásuvce tetina nočního stolku jsem objevila obálku s nápisem „Elišce“, ve které byl tlustý balíček peněz. Získala jsem tak dostatek prostředků do doby, než se ukončí dědické řízení. Podle závěti mi měla připadnout vila a navíc mi po dobu mého studia měla být vyplácena měsíčně částka, jež by bohatě pokryla veškeré mé výdaje.

Zanesla jsem tetě na hrob kytici květin, a když jsem se ujistila, že poblíž nikdo není, nahlas jsem jí poděkovala a omluvila se jí za všechny nadávky, které jsem na ni v duchu chrlila.

Zbytek prázdnin jsem chodila na vycházky do Prokopského údolí, plavala v bazénu v Podolí, kreslila si do skicáku nebo ležela v posteli a přemýšlela. Tetino album, do jehož prázdných rámečků jsem zastrkala fotografie